

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 410/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, Štúrova 20, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K1-21 P 74/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. júna 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote a práva na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Košice (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. K1-21 P 74/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“) po právoplatnosti nálezov ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 178/2020 zo 7. júla 2020 a sp. zn. IV. ÚS 345/2022 z 20. septembra 2022. Navrhujú, aby ústavný súd zakázal mestskému súdu pokračovať v porušovaní nimi označených práv, priznal im finančné zadosťučinenie každému po 2 500 eur a zaviazal odporcu nahradiť im trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a vlastnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že 25. mája 2017 podala [REDAKOVANÉ] (matka v tom čase maloletých sťažovateľov) na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) návrh na začatie konania o zvýšenie výživného na maloletú [REDAKOVANÉ] a maloletého [REDAKOVANÉ], evidovaný pod sp. zn. 21 P 74/2017.

3. Nálezom sp. zn. II. ÚS 178/2020 zo 7. júla 2020 ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 74/2017, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal sťažovateľom primerané finančné zadost'učinenie každému po 500 eur a trovy konania.

4. Dňa 25. júna 2021 podali sťažovatelia opätovne ústavnú sťažnosť, ktorou namietali porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Uznesením sp. zn. II. ÚS 451/2021 zo 14. októbra 2021 ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov z 25. júna 2021 ako zjavne neopodstatnenú.

5. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 8. júna 2022 opätovne domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 74/2017 (po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 178/2020 zo 7. júla 2020).

6. Ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 345/2022 z 20. septembra 2022 (ďalej len „2. nález ústavného súdu“) rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 74/2017 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 178/2020 zo 7. júla 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažovateľom priznal primerané finančné zadost'učinenie každému po 1 200 eur, trovy konania a okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 74/2017 konal bez zbytočných prietáhov. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

7. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že po právoplatnosti v poradí 2. nálezú ústavného súdu vykonal okresný súd v napadnutom konaní tieto úkony:

- uznesením z 10. októbra 2022 okresný súd návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, pričom nerozhodol o návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia,

- podaním z 26. októbra 2022 sa sťažovateľ domáhal, aby súd rozhodol o jeho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia z 13. septembra 2022 a sťažovateľka, zastúpená matkou, podala odvolanie proti uzneseniu z 10. októbra 2022,

- dňa 21. novembra 2022 vydal okresný súd opravné uznesenie, ktorým opravil výrok aj odôvodnenie uznesenia z 10. októbra 2022 tak, že do pôvodného uznesenia doplnil, že zamietla návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia,

- sťažovateľ podal 27. decembra 2022 odvolanie proti opravnému uzneseniu okresného súdu z 21. novembra 2022, v ktorom argumentoval skutočnosťou, že okresný súd zneužil inštitút opravy zrejmej nesprávnosti na zmenu podstaty samotného uznesenia,

- rozsudkom z 12. januára 2023 rozhodol okresný súd tak, že zvýšil výživné otca sťažovateľov na sťažovateľa zo sumy 80 eur mesačne na sumu 170 eur mesačne a na sťažovateľku zo sumy 60 eur mesačne na sumu 140 eur mesačne, a zároveň uložil otcovi sťažovateľov uhradiť sťažovateľom dlžné výživné. Opravným uznesením z 30. januára 2023 opravil súd chyby v písaní v tomto rozsudku,
- proti rozsudku okresného súdu z 12. januára 2023 v znení opravného uznesenia z 30. januára 2023 podali sťažovatelia 13. februára 2023 odvolanie,
- Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 8 Co/25/2023 a 8 Co/26/2023 z 19. mája 2023 o odvolaniach oboch sťažovateľov (matky sťažovateľky a sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 10. októbra 2022 a opravnému uzneseniu okresného súdu z 21. novembra 2022) rozhodol tak, že zrušil uznesenie okresného súdu z 10. októbra 2022 spolu s opravným uznesením z 21. novembra 2022. Predmetné uznesenie bolo právnej zástupkyňi sťažovateľov doručené 7. júna 2023,
- uznesením sp. zn. 21 P 74/2017 zo 4. júla 2023 opravil mestský súd záhlavie rozsudku okresného súdu č. k. 21 P 74/2017-744 z 12. januára 2023,
- uznesením sp. zn. 21 P 74/2017 zo 4. júla 2023 mestský súd návrh na nariadenie neodkladného opatrenia z 13. septembra 2022 zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti argumentujú, že ani po tom, čo ústavný súd v poradí 2. nálezom vyslovil porušenie práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov okresným súdom, nedošlo v napadnutom konaní k náprave a okresný súd postupoval neefektívne a nesústredene (bod 7 tohto rozhodnutia).

9. Sťažovatelia, poukazujúc na podstatu inštitútu neodkladného opatrenia, uvádzajú, že okresný súd *„nielenže nesplnil svoju povinnosť a nerozhodol, a to počas doby deviatich mesiacov, o návrhu sťažovateľa v 1. rade na nariadenie neodkladného opatrenia, a následne sa toto nesplnenie svojej povinnosti snažil zakryť neprípustným spôsobom, ale týmto zlyhaním invalidoval aj rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia matky sťažovateľky v 2. rade“*.

10. Podľa názoru sťažovateľov sa okresný súd *«zbavil svojej povinnosti tým, že tak dlho odmietal riešiť nezvládnuteľnú situáciu sťažovateľov, a tak dlho odmietal sťažovateľom v takejto situácii poskytnúť ochranu, až sa samotná situácia „sama“ (vo vzťahu k neodkladnému opatreniu) vyriešila»*.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. S účinnosťou od 1. júna 2023 vstúpili do platnosti viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18m ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov Okresný súd Košice I sa od 1. júna 2023 označuje ako Mestský súd Košice.

12. Sťažovatelia namietajú, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prejednanie veci v primeranej lehote a práva na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

14. Ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

15. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

16. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva

alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 172/2020), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015, I. ÚS 190/2019).

17. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovatelia ju doručili ústavnému súdu 15. júna 2023, t. j. po necelých deviatich mesiacoch po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu o ich predchádzajúcej ústavnej sťažnosti, ktoré sa týkalo tej istej veci.

18. Táto skutočnosť podľa názoru ústavného súdu v zásade už sama osebe vylučuje, aby ústavný súd po takom krátkom čase opätovne vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní, a to ani pri zohľadnení skutočnosti, že v predmetnej veci ústavný súd už opakovane prikázal okresnému súdu svojimi nálezmi, aby konal bez zbytočných prietahov. V čase posudzovania ústavnej sťažnosti sťažovateľov na veci nič nemení ani ich uplatnená argumentácia, ktorá poukazuje na nesústredený a neefektívny postup mestského (okresného) súdu v napadnutom konaní (bod 7 tohto rozhodnutia).

19. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v období po 30. septembri 2022, keď v poradí 2. nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť, nemohlo dôjsť k porušeniu práv označených sťažovateľmi postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

20. Na záver však ústavný súd dodáva, že v prípade, ak nečinnosť, resp. neefektívna činnosť všeobecného súdu bude pokračovať, sťažovatelia sa môžu opätovne obrátiť na ústavný súd s ústavnou sťažnosťou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu